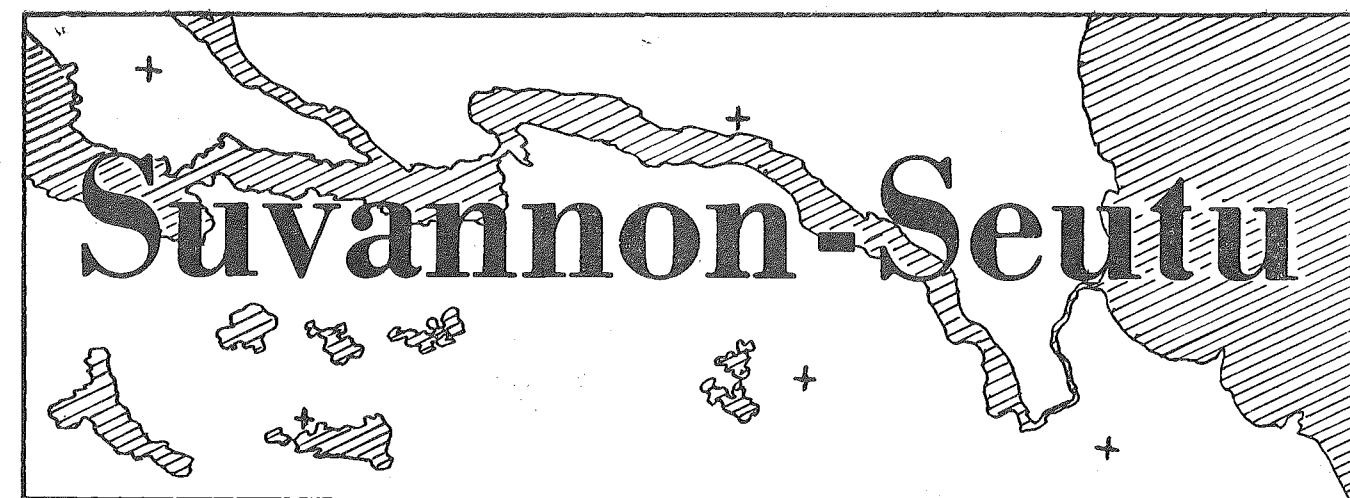

N:o 5 LOKAKUU

Suvanto-Säätiön julkaisema aikakauslehti.

1961

Päätoimittaja Santeri Ollikainen

Muistomerkin paljastus

Tässä esiintyvä kuva on kirjailija Aleksanteri Aavan muistomerkin paljastustilaisuudesta Lempäälässä elokuun 6 p:nä tänä vuonna. Siinä ovat etualalla kirjailijan poika Toivo Kuperinen ja tytär Aune Ahtiainen. Aune siinä juuri lausuu isänsä runoa: »Mikä on suruista suurin». Viisi vuotta sitten kuolleet kirjailijalta jäivät poika ja tytär perheineen, sekä noin 20 v:n ikäinen tytär, joka vielä lienee opintotiellä, eikä ollut läsnä tässä tilaisuudessa.

Sodan uhreina kirjailija menetti kaksi vanhimmista pojistaan Arvon ja Kaukon, joten murhetta kasaantui

hänen elämänsä tielle omaisten menetyksenkin vuoksi. Vaimo myöskin kuoli useita vuosia ennen omaa pois menoa.

Näillä lapsilla Toivolla ja Aunella on kumpaisellakin taiteellisia taipumuksia. He ovat musikaalisia kumpikin. Aune on harrastanut runonlausuntaa ja Toivo kirjoittelee runosommitelmia työnsä lomassa.

Isän perintöä on mm. musikaalisuuskin lapsilla. Isä oli pitkäaikainen soittokunnan jäsen ja lauluäänenä hänellä oli komea II:n basso.

Toivo-poika hoitelee raja-yliker-santin tehtäviä Immolan rajavartios-

tossa ja Aune miehineen maataloutta Punkalaitumen Roismalassa. Heidänkin oli talo alusta-alkaen rakennettava, kuten niin monen monien muidenkin siirtolaisviljelijäin. Uutta nuorta polvea on kasvamassa näillä molemmilla tässä mainituilla Aavan jälkeläisillä!

Sukukunnat uudistuvat, se on luonnon laki, mutta muistot ennen olleista jäävät elämään ja varsinkin sellaisista, jotka ovat elämänsä aikana pystyneet jakamaan ympäristölleen arkipäiväisen elämän yläpuolelle kuuluvia arvoja ja aatteita.

S. O.

Sakkola-juhla Lempäälässä

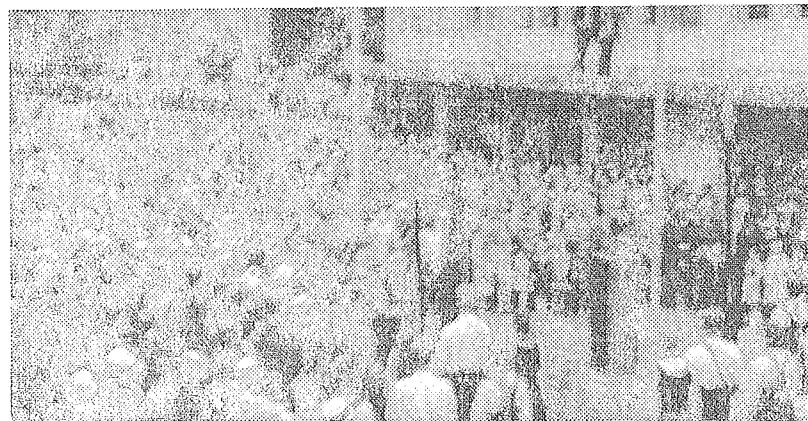
Tämänvuotinen Sakkola-juhla oli järjestetty kaksipäiväiseksi ja pidettiin lauantaina elokuun 5:tenä sekä sunnuntaina elokuun 6:tenä päivinä.

Juhlusta päätettäessä ja niitä valmisteltaessakin oli lauantain juhlan onnistumiseen nähden melkoista epäilystä monien toimitsijainkin taholta. Monet päättelivät, että tuskin silloin tulee paljonkaan päälle sadan henkilön. Manttaalitalo oli kuitenkin niin tupaten täynnä, etteivät kaikki mahtuneet sisälle, vaan eteisessä ja ravintolahuoneessa oleili ohjelman suorituksenkin aikana osa yleisöstä. Jotkut arvelivat, että kun lauantai-illan näytelmäksi oli tulossa Sakkolan vanhoja kansantapoja kuvaava näytelmä, niin se ehkä oli vetänyt yleisöä lauantain juhlaan, mutta mistä sen varmasti tietää, mikä oli vetonaulana, mutta tosiasia oli, että yleisön tulva oli lauantai-juhlassa ennen näkemätön.

Ennen näkemätön oli yleisömäärä myöskin sunnuntain pääjuhlassa päivällä, mutta siinä olikin vetämässä kirjailija Aleksanteri Aavan muistomerkkin paljastus, mikä suoritettiin jumalanpalveluksen ja päiväjuhlan välillä. Päiväjuhlassa oli tuhansiin nouseva yleisö kansoitamassa juhlahuoneen ympäristöineen ja kaikissa juhlahuoneistoon liittyvissä käyttöön saaduissa osissa oli tungosta.

Käymme tässä lyhyesti läpi juhlien ohjelman, vaikka se lienee lukijaimme muistissa ja heille juhlien aikana jaetuissa ohjelmalehtisissä on mahdollisuus muistia tarkistaa.

Lauantaina kokoonnuttiin Manttaalitaloon jo kello 16 ja alkuohjelmaksi ns. kahvitauko ja kello 17 tuomari Eino A. Aaltio esitteli Lempäälää ja sen nähtävyyksiä, erikoisesti Lempäälän kirkkoa siellä säilytettävine sukuvaakunoineen. Kello 18 oli määrä alkaa tarinatuokion, mutta se alkoi suunniteltua myö-

Tänä syksynä oli Sakkolan juhlilla yleisöä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Kuten kuvasta näkyy oli Mainiemi Oy:n piha-aukiolla tungosta A. Aavan patsaan paljastustilaisuudessa.

hemmin, joten oli tarinointia supistettava.

19.30 alkoi varsinainen iltajuhla Kanavanvartijain soittokunnan sävelin ja näiden torvilla myötäillessä laulettiin Karjalaisten laulu. Tervehdys sanat lausui johtaja Aleks. Kallonen, runonlausuntaa esitti rouva Eeva Koironen ja juhlapuheen piti rehtori J. Karanko. Kun Marita Kajasto vielä lauleli kauniisti, niin päästiinkin jo välitunnille, minkä aikana oli mahdollisuus nauttia tarjoilun antimista.

Välitajan jälkeen alkoikin Santeri Ollikaisen kirjoittaman näytelmän: "Ennen häitä", esitys, jota valitusohjaaja Helmi Uosukainen selosti ennen esityksen alkua.

Lopuksi vielä tanssivat ne, joiden jalka nousi riittävän notkeasti. Vanhaa tanssimusiikkia esitti ohjelman ohessa herra Tauno Kinnunen. Tämän juhlan kuuluttajana toimi myymälänhoitaja Toivo Meskanen.

Sunnuntaina alettiin kirkkojuhlalla, missä saarnasi rovasti Joonas Laurila ja liturgina oli teol. tohtori Toivo Salakka. Uruissa pelasi dir. cant. Aaro Lehmusvuori ja kirkko-kuoroa johti dir. cant Eino Koskinen.

Seurasivat kunnianosoitukset kirkkotarhassa, jolloin sankarihaudalla puhui rehtori Jouko Karanko ja Karjalassa nukkuvien vainajain muistomerkillä herastuomari Juho Kekki.

Siirryttiin välittömästi Kassatalo O.Y:n pihaan, kirjailija Aleksanteri Aavan muistomerkkin äärelle, missä Kanavanvartijain soittokunta sävelillään juhlisti tilaisuuden alkua. Sen jälkeen kirjailijan tytär Aune Ahtiainen lausui isänsä runon: "Mikä on suruista suurin".

Muistomerkkin paljastuspuheen piti ja merkin Lempäälän kunnan hoitoon luovutti Suvanto-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Yrjö Raaska. Kunnanjohtaja Väinö Heikkilä otti muistomerkkin vastaan puhuen samalla unohtumattomista arvoista.

Ennen päiväjuhlaa jäi pieni väliaika, jolloin kutsuvieraat kävivät heille varatulla päivällisellä. Tämän pyydetty piiri oli verrattain suppea ja supistui vielä viimeingassakin "olosuhteiden pakosta."

Päiväjuhlan ohjelma oli laaja ja yleisö taaja, kuten kirjoituksen alkupuolella jo tästä yleisö-asiasta on tullut mainituksi.

Tavanmukaisella torvisoitolla juh-

Sunnuntai

Kirj. Siimon.

Hurskaiden enentyessä kansa iloitsee, mutta jumalattomain hallitessa kansa huokaa. Sananl. 29. 2.

Mies, joka lähimmäistensä liehakoitsee, virittää verkon hänen askelillensa. Sananl. 29. 5.

»Kun jumalattomat lisääntyvät, lisääntyy rikos. Sananl. 29. 16.

Sananlaskuista löytyy ajatuksia, mitkä soveltuvat pohdittaviksi aina ja jatkuvasti, kun haluamme

»Tahtoisin jällele jäädä, virstan verran viivähdellä. Soudella nykyvesiltä ajan mennehen merille». Tri Haltsonen puhuu Aavan patsaan äärellä.

tilaisuudessa ei mainittu sitä, että patsashankkeelle antoi myönteisen sysäyksen jo se, kun kaksi henkilöä teki ennakkolahjoituksen hankkeen hyväksi. Ei olisi ollut välttämätön, eikä tarpeellinenkaan mainita lahjoittajain nimiä, mutta asian todellinen kulku olisi tullut valotetuksi.

Juhlan ohjelmasta nauhoitettiin osa lauantaina sekä sunnuntaina, vaan ei siitä ole radiossa kuulunut, kuin muutama lyhyt pätkä. No se taas on heidän asiansa, mitä panevat esille mitä ei.

elämän ongelmia arvioida. Tämä johtuu siitä, että ihminen tuntuu pysyneen pohjaltaan samanlaisena kautta niiden vuosituhansien, minkä aikana on ihmisten toimintoja ja tavoitteita historiaan merkitty.

Hurskaiden enentyessä kansa iloitsee, mutta jumalattoman hallitessa se huokaa: sanotaan tekstimme ensimmäisessä osassa. Sana hurskas tarkoittaa oikeamielistä, vaikka se samalla tarkoittaa Jumalaa palvelevaa ja hänen tahtonsa noudattavaa ihmistä, niin näillä molemmilla muodoilla on yhtäläisyytenä se, että asianomainen karttaa kaikenlaista vilppiä ja oman etunsa ajamista toisten kustannuksella. Siksi kansa iloitsee, kun tällaisen näkemys ja elämänohjeen omaavat ihmiset lisääntyvät. He jo olemuksellaan tuovat jonkilaisen turvallisuuden tunteen kanssaihmissiinsä.

»Jumalattomain lisääntyessä kansa huokaa.» Näiden sananlaskujen syntymisen aikoina tämä erikoisesti tuntui kansan luissa ja ytimissä (tässäkin vanhaa sanontaa käyttäksämme), sillä kun hallitsijat ja heidän tukenaan olevat piirit luopuivat rakkauden-jumalasta, joka vaati hurskautta ja hyviä tekoja, sekä vaipuivat senaikuisiin epäjumalanpalveluksen riittäisiin menoihin ja nautintoihin, niin kyllä siinä kansa joutui huokaamaan orjuudessa raataessaan ja kootessaan jälleen sitä, minkä hallitsevat piirit pänivät hetkessä menemään. Oman maan varat pian loppuivat jumalattoman menon seurauksena ja silloin oli lähdeittävä sotaretkelle toisia kansoja hävittämään ja heiltä ryöstämään. Tällöinkin kansa oli uhrit antamassa sodan ju-

malalle, sellaiset, kuin tilanne kulloinkin vaati ja mitäpä kansa muuta voi, kuin huokailla ikeen alla.

Nykyisenä aikana jälleen hurskaus (Oikeamielisyys) pyritään siirtämään taka-alalle useiden kansojen ohjelmissa paneutumalla ns. kovaan politiikkaan, sisäisissä kanssakäymisissä ja ulkoisissakin, siellä, missä on voimantunto nousussa. Hymyillään tosin ja ollaan ystävällisiä ja hyvä on sekin, ettei hymy ole hyytynyt, mutta:

»Mies, joka lähimmäistensä liehakoitsee, virittää verkon hänen askelillensa.» Meillä ei ole syytä kajota suurpolitiikkaan, sillä tämä kirjoitus on tarkoitettu mahdollisimman epäpoliittiseksi ja koskettelemaan vaan ihmistä yksilönä sinänsä oman kansansa jäsenenä, ja pääasiassa suomalaista yksilöä Suomen-kansalaisena. Tämän kirjoittaja ei ymmärrä politiikkaa, eikä sen aakkosiakaan nykyaikaisten kirjainten valossa.

Yksityisessä elämässä ilmenee juuri tällaista leihakointia, varsinkin silloin, kun etsitään tilaisuutta kamppaukseen. Makeillaan edessä ja kadunkulman takana suunnitellaan juonia sen kaatamiseksi, jonka tilalle pääsyä toivotaan. Yksin ja ystävien avulla kudotaan verkkoa sen jaloille, jolle hymyillään ja liehakoidaan. Tämä on niin yleinen ilmiö, että se vaikuttaa kulkutaudilta. Ylemissä ja alemmissa kansankerroksissa toimii sama virus. Kun nämä ihmiset harjoittavat sitä ns. politiikkaakin, niin ei suinkaan ole ihme, eikä sattuman varaisuus, jos politiikka-keitossakin tuntuu vahvana tekijän maku.

Kun jumalattomat lisääntyvät, lisääntyy rikos.» Näin sanotaan tekstimme viimeisessä jakeessa. Kuinkapa meidän kansamme keskuudessa tällä kohtaa asiat kulkevat? Varkauksia, ryöstöjä, tap-

peluita ja murhiakin tapahtuu tiheään, siellä tällaisia uutisia lueimme sanomalehdistä joka-ikinen päivä. Alle 20 vuotiaita on näissä törkeyksissä melkoinen prosentti mukana harjaantuneina rikollisina. Tavallinen kansalainen joutuu pakostakin pohdiskelemaan syytä käsilläolevaan asiantilaan. Onko meillä jumalattomuus jo lisääntynyt niin suuresta määrin, että juuri se on vaikuttanut rikosten lisääntymiseen? Tiedämme, että meillä on kirkosta luopuneita jo suhteellisen paljon ja uskosta luopuneita vielä ehkä moninkertainen määrä kirkosta virallisesti luopuneiden lukuun nähden. Kirkosta luopuneet väittävät, että heidän kansalaistoimintojaan ohjaa silti ihmishengen siveellinen laki, minkä he ovat ottaneet ohjenuoraksi kristinuskon tilalle ja tämä omantunnon laki on herkkä kuin volttimittari, se kieltää ja käskää aina jatkuvasti. Kuinka lieene? Tuntuu kuin tämäkin mittari tarvitsisi asentajaa tarkistamaan sen toimintaa, jospa sen viisarit maailman-turun mylläköissä näyttävätkin väärin, käskivät, kun olisi kiellettävä jne, tahi kuulijan vastaanotin on epävi-reessä.

Ainoa varma tarkistaja tällöin olisi lakipykälien koventaminen ja niiden kovien pykäläin täytntöön pano, mutta on olemassa humanismin nimellä tunnettu viirus, mikä vaivaa niitäkin, millä toimii tuo omantunnon laki kristillisivellisellä pohjalla. Jokainen pitää tarpeellisenä rikkaruohojen hävittämisen hyötyviljelyksiä pilaamasta, mutta kun rikkaruoho olisi kitkettävä kaikista jaloimman kasvin, jota luomakunnan kruunuksikin kutsutaan, sielua saastuttamasta, niin silloin sairastutaan humanismiin. Varsinainen kasvatus jää alakynteen tämän rikkaruohon torjunnassa, sillä rikollisuus käyttää jo joukko-suggestioita kasvatusmetoodina.

Lisäselvitystä tämän lehden edellisessä N:sa olevan kirjoituksen johdosta Filemon Lampun kauppiaskaudelta pyydän lausua seuraavaa:

Suvanto Lehden vastaava toimittaja Santeri Ollikainen kirjoitti minulle, että yllämainitun kauppiaan eräät omaiset ovat ankarasti arvostelleet kirjoitustani, mainiten sen monessa kohden olevan totuuden vastaisen. Kun kertomus alkusi on lähes 70 vuotta vanhalta ajalta, niin en kaikkia muista, vaan vanhimmilta ajoilta olen ne kuullut muilta ihmisiltä, joiden todenperäisyyttä en voinut epäillä.

Valittajat ovat sanoneet, että Filemon veljeksistä ei ollut nuorin kuten kirjoituksessa oli mainittu. Kirjoituksessahan oli sanottu kauppiasveljeksistä nuorin 2:ksi he sanovat, että kauppa Ristniemeen oli perustettu yhteisillä talon varoilla. Niinhän kirjoituksessa oli sanottukin, että aloitettiin niillä varoilla joita Filemon veli yhteispesästä sai. 3:ksi Ruununvallon Osuuskaupasta oli minulla sellainen käsitys että se alkusi oli Ristniemessä, siis lähempänä kun viimeinen Sakkolan Osuuskaupan myymälä n. 3 km. Paikkakuntalaiset sen paremmin tietänevät, mutta se nyt ei paljon vaikuttane asiaan, koska kilpailu oli kova.

4:ksi Kenkäkauppa-asia — yksi esim. kerrottuna — ei suinkaan vaikuttanut Filemon Lampun kaupan lopettamiseen. Siihen oli muitakin syitä ja vastoinikäymiä. — Tämän asian kertoi minulle ja silloiselle Sakkolan kunnanlääkärille V. Dahlströmille ylikonstaapeli Matti Pitkänen, jonka puheen hyvin muistan, enkä yhtään voi epäillä niin tapahtuneen, kuten hän sen kertoi.

5:ksi. Palon syy on saattanut olla se, että talon työmiehet ovat olleet varomattomia esim. tupakan käytössä ja omaisten väite, että palo alkoi ulkorakennuksen vintistä, on tietenkin paikallaan. Tällaisissa asioissa kulkupuheet muuttelavat

asian oikeata tilaa ja valitan, että ei tullut tällä kertaa muistitietooni tarkistettua. Palotapaus on aina melkoinen vahinko ja tässä tapauksessa varsinkin, kun vakuutus oli alhainen, eikä isäntä ollut suostunut sitä korottamaan, vaikka vakuutuslaitoksen taholta oli korotusta ehdotettu.

6:ksi Filemonin vaimosta omaiset sanovat, että vaikka hän olikin rikkaasta talosta kotoisin, ei hän kotiperintöä tuonut yhteen Lampulle, eikä sitä kirjoituksessa ole sanottukaan. Se vain todistaa kauppiaan pikaisesta rikastumisesta omalla tarmollaan.

Vaimon kuoleman sanovat omaiset tapahtuneen jälkeen kaupan lopettamista. Voi olla niin. He sen tarkemmin muistavat. Jokataapauksessa valitettavan monet vastoinikäymiset ja vanhuus lienevät aiheuttaneet Filemon Lampun kaupan lopettamiseen. Talon jälkeen rakennetusta uudesta talosta ovat he sanoneet, ettei se ollut pieni. — Jokainen joka muistaa, millainen oli Lampun »Kartano» ennen paloa ja sen jälkeen rakennetun, tietää että ero oli vallan suuri. — Mitähän he 2 ä 3 henkeä olisivat suurella tehneekään.

Monelta julkisen sananpalvelijalta olen kuullut, että suurinta vaikeutta heille saattaa se, kun monelta luki-joista puuttuu huumorin lahja. Tätä ei puuttunut edellämainitulta ylikonstaapeli Matti Pitkäselältä, joka totuudesta poikkeamatta usein hauskoja juttuja kertoili. Niissä hän usein ei säästännyt itseäänkään. Muistammehan monikin hänen juttunsa kuinka hän samalla matkalla myöhästyi Suvannon laivasta Virkin — ja Kiviniemen laiturien välillä . . .

Allekirjoittanut kertoi viime vuotena eräässä Suvannon Seudun lehdesä kuinka hänen isänsä ja enoaan kerran petettiin Pietarissa eräässä kenkäkaupassa. Kukaan omaisista ei tähän mennessä ole syytetä nostanut, tai painokanteeseen pannut suvun häpäisemisestä. — Aikaisempi kirjoitukseni Filemon Lampusta päättyi: — (jonka toimitus oli kait tilanpuut-

Rajapyykkeitä

90 vuotta täytti 12. 7. 61 vanha-emäntä Maria Lemmetti os. Virolainen.

Tämä on korjaus lehtemme edelliseen numeroon.

80 vuotta täytti 11. 9. 61 ent. kauppias Aleksanteri Ukkonen kotoaan Punkalaitumella. Hän oli yksi tunnetuimmista sakkolalaisista. Liikela maanviljelyksen ohella oli hänen työpiiriinsä kuuluvaa leipätyönä, mutta liikenä häneltä aikaa paljon kunnallisiin toimintoihin. Suvanto-Säätiön valtuuskuntaan hän on kuulunut Säätiön perustamisesta asti. Säätiön edustajat kävivät häntä onnittelemassa merkkipäivänään.

70 vuotta täytti 31. 8. 61 Juho Karonen Pirkkalassa. Kotoisin Sakkolan Sipilänmäeltä. Ammatiltaan maanviljelijä. Urheili nuoruudessaan.

teessa jättänyt pois) »Suuresta kirjassa sanotaan että vastoinikäymiset toisille aiheuttavat paatumusta ja toisille johtoa parannukseen. Viimeksi mainitulle kannalle oli viisaana miehenä nähtävästi kauppias F. Lampukin tullut, kun vanhuuden päivinä oli kokonaan tullut niin nöyräksi ja sydämelliseksi kaikkia kohtaan.» Olisihan hänen nuoruusvuosiltaan voinut monta muutakin kertoa, mutta ne sai jäädä — niin kuin nytkin — pois.

Lisäksi voin mainita, että ennenkun aikaisemman kirjoitukseni Suvanto Lehteen lähetin, näytin sen nyk. Turussa olevalle naapurilleni hovi-oikeudenneuvos R. Sainiolle. Hän sanoi, ettei tässä mitään loukkaavaa ole.

Näin ollen, jos ken F. Lampun omaisista on ottanut kirjoituksen loukkaavalta kannalta, jota en suinkaan tarkoittanut, pyydän sen nöyrimmästi anteeksi.

Turussa lokakuun 10 p. 1961.

Juho Koironen

60 vuotta täytti 2. 7. 61 emäntä Anni Tenkanen, os. Kurikka Pirkkalassa, kotoisin Sakkolan Karholasta. Osallistui aikoinaan nuorisoseura, maritta- ja kuorotoimintaan.

50 vuotta on täyttänyt Aino Kiuru, os. Myöhänen Huittisissa. Kotoisin hän on Sakkolan Haparaaisista.

50 vuotta täytti Vesilahden Kurassa neiti Tyyne Nuora 6. 10. 61. Kotoisin Sakkolan Petäjärveltä. On taloustöiden ohella osallistunut monenlaiseen seuratoimintaan.

80 vuotta täytti Pirkkalassa 18. 10. 61 maanvilj. Juho Heikkonen. Kotoisin hän on Sakkolan Viiksanlahdesta.

Kuolleita

Vanha isäntä Antti Naskali synt. 5. 8. 1878 Sakkolassa, kuoli kotonaan Pirkkalassa 13. 7. 61. Kotipitäjässään hänet yleisesti tunnettiin Simon-Antin nimellä ja oli tunnetusti pystyvä maanviljelijä sekä liikemies, ollen porsas- ja lihatavarakauppa hänellä harrastuksena sekä osaltaan elinkeinona.

Toimituksen tuolilta

Joku on kuulemma käsittänyt liian yksipuutteisesti juhannusnumerossa olleen toimituksen ohjeen kirjoittamisesta. Jos joku pystyy lähetteensä kirjoittamaan valmiiksi, niin siitä toimitus on kiitollinen ja pääsee sen koneella vain puhtaaksi kirjoittamalla. Ohje oli tarkoitettu juuri niille, joilla olisi muistissa jutun juurta, vaan epäilevät sen paperille panoon pystymistään. Näitä oli tarkoitus rohkaista sillä, että pääsevät niin vähällä, muuta kuin panevat asiat paperille johonkin järjestykseen.

Sakkolan seudun varhaisvaiheita

Iivari Karpanmäen esitys Sakkola-juhlassa 6. 8. 1961 hiukan lyhennettynä

Jo kivikauden ihmisiä liikkui Sakkolan seuduilla, sillä sieltä on luetoitu löydettyjä kiviesineitä toistasataa. Kiinteitä kivikauden asuinpaikkoja ei niiltä alueilta ole tavattu. Kivikauden asutus oli keskittynyt kannaksella Räisälän ja Kaukolan seuduille. Pyynti- ja eräretkillään kivikauden ihmiset ovat liikkuneet myös Sakkolan alueella ja jättäneet sinne omat puumerkinsä.

Pronssiesineitä ei Sakkolan seuduilla ole löydetty ainoatakaan. Nähtävästi niinä aikoina on tämä seutu ollut luonnonmullistusten vuoksi autiota, ehkä suona ja rämeenä, jossa ei voinut asua eikä liikkua. Arkeologit ovat todenneet leveän vesiväylän yhdistäneen Suomenlahden Laatokkaan. Sen kuivuminen ja muuttuminen kiinteäksi maaksi on voinut kestää vuosisatoja. Pronssikausi on ehkä sattunut tähän ajanjaksoon.

Vasta varhaisella rautakaudella muodostui kiinteä asutus Sakkolan pitäjänalueelle. Kaikkein rikkaimmat löydöt tältä ajalta on tehty Suvannon etelärannalta, Lapinlahden kylästä. Sieltä on tehty kymmeniä mm. hautalöytöjä, jotka osoittavat, että sen aikainen asutuksen painopiste on sijainnut täällä. Myös muista Suvannonrannan kylistä on tehty hajalöytöjä näiltä ajoilta.

Kaikki viittaa siihen että Kristuksen syntymän aikoihin, ajanlaskumme alussa, oli jo Sakkolan alue asutettu. Mutta vasta sen jälkeen kun nämä seudut joutuivat uskonnon ja sivistyksen piiriin, kun on alettu tehdä veroluetteloita ja muita asiakirjoja, jotka ovat säilyneet jälkipolville on alettu saada tarkempia tietoja näiden aikojen elämästä.

Kreikkalaiskatolinen oppi koettiin levittämään valtaansa Sakkolaankin. Heidän tukiasemiaan olivat Valamon ja Konevitsan luostarit. Viimemai-

nittu oli perustettu 1398, ja sijait-sikin se Sakkolan alueella. Myös länsimainen uskonto koettiin työntämään etuvartioitaan näille rajaseuduille. Ehkä kohta uskonpuhdistuksen jälkeen 1500 luvulla rakennettiin ensimmäinen luterilainen kirkko Sakkolaan. Se oli Kiviniemen kylässä, joka oli keskeinen paikka silloisessa laajassa seurakunnassa. Tämä seurakunta ulottui Käkisalimesta 1939 sijainneelle Venäjän rajalle siihen kuulivat paitsi Sakkolaa myös Pyhäjärven Raudun Metsäpirtin ja Vuoksenelan pitäjät. Käkisalmen ja Pietarin valtamaantie kulki Kiviniemen kautta, joten Pyhäjärveltä ja Raudusta oli kirkolle hyvä maantieyhteys. Itään ja länteen haarautuivat laajat vesireitit, Suvanto ja Vuoksi, jotka noina kaukaisina aikoina olivat tärkeitä kulkuväyliä kirkkomatkoillakin.

Sakkolan seurakuntaan kuului myös Taipaleen kaupunki, josta myös kerrottakoon muutama sana. Taipale oli ikivanha kauppapaikka Laatokan rannalla, Karjalan meren äärellä. Kun Ruotsi sitten ulotti valtansa näille alueille se myönsi Taipaleelle kaupunkioikeudet 1617. Tällöin mainitaan Taipaleessa olleen 33 kauppiasta. Taipaleen kaupunkina oloaika muodostui kuitenkin lyhyeksi, sen tapasi kirjaimellisesti Sodoman ja Gomorran kohtalo. Jo 1656 venäläiset polttivat Taipaleen ja hävittivät sen maan tasalle. Tämän jälkeen ei sitä enää jälleenrakennettu. Arvelaan, että Suvannon laskussa 1818 Taipaleen kaupungin alue suurimmaksi osaksi huuhtoutui Laatokkaan. Aleksanteri Aavan romaanissa Huuhkan poika on tästä Suvannon laskusta hyvin eloisa kuvaus. Samasta asiasta kerrotaan myös Topeliuksen Maamme kirjassa.

Uusi luterilainen kirkko rakennettiin Sakkolan kylään, noin 15 km

alemmaksi Suvannon varrelle v. 1674. Pappi muutti myös asumaan sinne ja Kiviniemen pappila myytiin jollekin Tikalle. Kaikki kiviniemäläiset muistavat varmaankin Tikanmäen Suvantolan sahan lastauspaikkana. Täällä sijaitsee aikanaan Suvantolan pappila.

Minkävuoksi sitten siirrettiin kirkko ja pappila pois Kiviniemen liikekeskuksesta? Syitä voi olla moniakin. Sakkolan kylässä oli siihen aikaan myös Kr.katolinen kirkko ja arvelaan, että arvovallasyys vaativat luterilaisen kirkon rakentamista samalle seudulle. Myös voidaan olettaa että Kiviniemi suuren Venäjältä tulevan valtatievarrella oli liian rauhaton paikka sekä pappilalle että kirkolle. Venäläiset hyökkäsivät tältä tieltä vähänväliä kannasta hävittämään ja ryöstämään. Heidän tavoitteenaan oli Käkisalmen linna tien toisessa päässä. Tämä linna vaihtoi vähän väliä omistajaa, siitä kilvoittelivat Ruotsi ja Venäjä. V. 1656 venäläiset polttivat Kiviniemen sillan, estäen ruotsalaisia saamasta apujoukkoja Käkisalmen puolustukseen. Kiviniemi oli yksi niistä harvoista paikkoja, jossa oli siltä Vuoksen virran ylitse, joten sota-vaenosastot pääsivät vesistön yli suoraan marssien.

Vaikka pappila ja pappikin olivat siirtyneet asumaan Sakkolan kylään, oli Kiviniemen kirkko ja hautausmaa edelleenkin käytössä. Jumalanpalveluksia käytiin yhä pitämässä. Hautausmaata käytettiin vielä ainakin v. 1747, vaikka itse kirkko oli jo tuhottu vuosikymmeniä aikaisemmin. Venäläiset polttivat puusta rakennetun kirkon 1700-luvun alkuvuosina ison vihan alkaessa. Kirkonkello saatiin upotetuksi Suvatoon. Vasta noin sadan vuoden kuluttua se sieltä sattumalta löydettiin ja asetettiin

TUOHI - oiva raaka-aine taitajan käsissä

Sakkolan kirkontorniin alkuperäiseen tarkoitukseensa. Kello lienee tallessa yhä vieläkin.

Tähän voinenkin päättää selostuksen Sakkolan seurakunnan ja pitäjän varhaisemmista vaiheista. Tämän jälkeen seurasi Sakkolan elämässä kaksi tärkeää vaihetta, joista kumpikin ansaitsisi oman lukunsa, ensin lahjoitusmaa-aika, joka kesti lähes sata vuotta. Venäläiset sotaherrat olivat saaneet Sakkolan pitäjänkin omistukseensa maineen ja sieluineen ja yrittivät tehdä sen asukkaista maaorjia. Tämä oli masentavaa ja levotonta aikaa. Sen jälkeen seurasi ripeä edistyskausi, joka alkoi vähän ennen Suomen itsenäistymistä ja joka johti Sakkolan pitäjänkin uuteen kukoistukseen ja hyvinvointiin. Tämä vaihe katkesi talvisodan alkaessa, jolloin kotipaikkamme joutui jälleen vihollisen hävitettäväksi.

Karjalan vaakunassa on kaksi miekkaa, lännen suora, ja idän käyrä sapeli. Koko historiallisen ajan ovat nämä taistelleet karjalaisten ruumiista ja sielusta. Tämän taistelun ovat Sakkolassakin asuneet esi-isämme saaneet katkerasti kokea. Metsiin rakennetut piilopirtit ovat olleet vainonaikojen asuinsijoja. Rauhan tultua on jälleen palattu rakentamaan sitä, minkä sota tuhosi. Niin on tehnyt tämäkin sukupolvi. Nyt olemme jälleen hajalle lyötyinä ympäri Suomea. Mutta esi-isiemme muisto, heidän tekemänsä työ velvoittaa meitä aina pysymään karjalaisina, säilyttämään oman murteemme ja entiset karjalaiset tapamme, sekä jättämään ne perinnöksi seuraaville sukupolville.

SANAPARSIA

Hulluha pittoi järjestää, viisas kälyp vaa vieraan.

Vaik uon köyhä, ni en kuitekaan uo ylpijä.

Hik' tulluo Venäjä haastais, ko siin pitää käsil auttaa.

Voi tokkiisa tuon lapsen naamaa! ko tuuma on vällii ja taas on reikä.

Vielä muutama vuosikymmen sitten oli tuohella merkittävä asema käyttöesineiden valmistusmateriaalina. Kun puulla ei ollut sitä arvoa kuin nykyisin, saatettiin salskea koivu kiskoa aivan alastomaksi ja näin saadusta tuohesta tehtiin mitä erilaisimpia esineitä. Tuohitöitä osattiin silloin tehdä vähän joka talossa. Tuohivirsu oli mukavan vilpoinen ja halpa jalkine kesäisissä talousaskareissa. Viilekein eli kantohihnoin varustetussa tuohisessa kontissa oli hyvä kuljettaa eväitä, siinä kalamies toi saaliinsa kotiin. Tuohesta olivat jauhokopsat, marjaropeet, leipäästiat ja monet muut tarvekalut. Tuohiesineitä valmistetaan vielä nykyinkin tosin enimmäkseen vain koriste-esineiksi. Alan taitajien joukko on harventunut vuosien mittaan, mutta yhä vielä on perheitä, joissa tämä taito elää polvesta toiseen. Sakkolan Haitermaasta Vaajakoskelle siirtynyt Loviisa Heikkonen on punonut näppärillä sormillaan tuohesta virsujia ja kontteja jo kymmenet vuodet. Heillä ovat naiset olleet tuohinikkareita ja taito on äidiltä opittua.

— Kyl näitä tuohtöitä tekis, ko sais tuohta. Sitä ei passoa männä nykyvää kiskomaa tuohta sieltä, mistä sitä parraite sais. Ainuvastoa semmoisist paikoist mis tehhää halkuo tai muuten koavettoa koivuloi, tuumaa 69-vuotias virsuntekijä.

Tuohen puusta irroittamisessa emäntä Heikkonen käyttää työvälineinä puukkoa ja lutaa. Luta on eläimen sääriluusta tehty, n. 15 cm pituinen kapula, jonka toinen pää on luiska, jotta se kulkisi hyvin rungon ja tuohen välissä irroittajana. Lutalla irroitettu tuohinauha kierretään rullalle, joka sitaistään tuohinauhalla kiinni.

Tohvelin kärki muotoutuu Loviisa Heikkosen käsissä.

Varsinainen tuohen käsittely tapahtuu kotona, jossa tuohinauhat puhdistetaan ja leikataan tarvittavan levyiseksi. Valmiit tuohirihmat vierellään mestari alkaa työnsä. Tuohitohvelin teko aloitetaan kärjestä seitsemällä nauhalla ja kun kantapään kautta on päästy tohvelin rintamukseen, on tuohien luku noussut kymmeneksi. Ensimmäisen kerroksen päälle pujotetaan toinen ja tohveli on valmis. Paria tehdessä on oltava tarkkana, että muoto ja koko säilyy tasasuhtaisena toisen tohvelin kanssa. Puvonnan tärkeimmät työvälineet ovat puukko ja näppi. Puukolla siloitellaan risoutuneet nauhojen päät, jotta ne luistaisivat paremmin. Näppi on hiukan pyykkipoikaa muistuttava halkipäinen pikku kapula, jota käytetään punoessa tuohinauhojen pidikkeenä.

— Eihä siin tohveliteos kauva aikoa mää, eikä tää työ mittää raskasta uo, mut roskasta kylläki. Siint tää on mukavaa hommaa, ko täs saa ain jottai näkyvää aikaseks.

E. N.

Suvannon-Seutu

ilmestyy v. 1960 6 kertaa vuodessa ja maksaa 250 mk vuosikerta. Ilmoitusmaksu halpa ja suuremmista ilmoituksista alennus.

Toimituksen osoite:

Kulju 16.
Palomäki
Puh. Kulju 20

Toimitus

Päätoimittaja: Santeri Ollikainen. Toimitussihteeri Eero Nas-kali.

Muu toimituskunta: Yrjö Raaska, Ester Pitkänen, Viktor Ryyppö ja Helmi Uosukainen.

Petäjäjärven Nuorisoseura

piti vuosikokouksen lokakuun 8 p:nä Vesilahden Vakkalassa Viljo Purontaan talossa. Alottaessaan muistella 60-vuotistaivalta, oli tuvassa, jonka seinällä katseli seuran perustaja Simo Karvanen, voimakas menneiden vuosikymmenien juhlava tuntu.

Kaukana synnyinsijaltaan irronnut seura oli taas kutsunut uskollisen jäsenjoukkonsa sääntömääräiseen vuosikokoukseen. Sen avasi seuran puheenjohtaja Kauko Virolainen. Kokouksen puheenjohtajana toimimaan valittiin Yrjö Raaska ja pöytäkirjurina oli Laina Nuora. Toimintakertomus ja tilit hyväksyttiin. Seuran esimieheksi jäi edelleen Kauko Virolainen ja johtokunnan erovuoroiset jäsenet valittiin uudelleen.

Johtokuntaan kuuluvat nyt: Yrjö Pulakka, Laina Nuora, Aira Kurikka, Soini Kurikka, Viljo Purontaa ja Yrjö Nuora. Seuran sihteerinä toimii Laina Nuora, rahastonhoitajana Viktor Ryyppö ja tilien tarkastajana: Viljam Suikkanen ja Nestor Silvasti.

Mennyttä aikaa muisteltiin ja kuviteltiin tulevaa, edessäpäin olevaa. Tuleva on tuntematonta, sen jokainen myönteli.

Suunniteltiin jonkinlaisen juhlan viettämistä 60-vuotisen toiminnan muistoksi ja kunniaksi. Niin, että taas tavataan.

Viki

Toimintamme
sulkee piiriinsä
kaikki elämänalat.

Tampereen Seudun Osuuskassa

MAASEUTUVÄKI.

Viisi palvelusvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Lempäälän Seudun Osuuskassa

Television näkyvyys on jo hyvä

suurella osalla sakkolalaisten asuma-aluetta. Tiedustelkaapa TV:n hankinnassa ehtojamme. Toimitamme, kuljetuksista laskuttamatta, pitempienkin matkojen päähän.

Omaamme Sähkötarkastuslaitoksen myöntämät antenniurakoitsijaoikeudet koko maassa.

Myöskin silloin, kun tarvitsette pesukoneen tai muun sähkötalouskojeen, kannattaa kysyä meiltäkin.

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

VALKEAKOSKI
Sääksmäentie 17
Puh. 810

VESILAHTI
Po. Lempäälä Mantere
Puh. Koski 41